

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 23.10.2007
COM(2007) 635 konč.

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Sporazumi o gospodarskem partnerstvu

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Sporazumi o gospodarskem partnerstvu

1. UVOD

1.1. Cilji pogajanj

Cilji sporazumov o gospodarskem partnerstvu (SGP) so oblikovati nove trgovinske režime, združljive s STO, preden se 31. decembra 2007 izteče veljavnost sedanjih trgovinskih režimov, ter podpreti regionalno povezovanje in krepiti usklajeno in postopno vključevanje držav AKP v svetovno gospodarstvo, zlasti s pomočjo pri ustvarjanju večjih regionalnih trgov AKP, kar bo prispevalo k trajnostnemu razvoju in zmanjšanju revščine.

Navedeno se odraža v pogajalskih smernicah, ki jih je sprejel Svet, ko je pooblastil Komisijo za začetek pogajanj, ki predvidevajo, da se bo Komisija z regijami AKP pogajala o celovitih regionalnih SGP. Ti SGP bodo vsebovali določbe o področjih v zvezi s trgovino, pravilih v zvezi s trgovino ter o trgovini s storitvami, ustrezno pa bodo v njih upoštevano tudi razvojno sodelovanje.

Komisija meni, da so takšni celoviti sporazumi bistvenega pomena za doseganje končnega cilja gospodarskega in trgovinskega sodelovanja med državami AKP in EU, to pa je, kot je navedeno v členu 34(2) Sporazuma iz Cotonouja, državam AKP omogočiti polno udeležbo v mednarodni trgovini. Glavni cilj Komisije je torej zagotoviti celovite regionalne SGP do izteka veljavnosti sedanjih trgovinskih režimov. V nekaterih regijah je to mogoče doseči. Za druge regije pa je v tem sporočilu določeno, kako zagotoviti napredek pogajanj o celovitih regionalnih SGP po možnosti brez prekinitev trgovinskega režima za blago s poreklom iz držav AKP.

1.2. Rok pogajanj

Člen 37(1) Sporazuma iz Cotonouja določa, da morajo novi trgovinski režimi med AKP in EU, določeni v SGP, začeti veljati do 1. januarja 2008. Trgovinski preferenciali, določeni v Prilogi V Sporazuma iz Cotonouja, in oprostitev, ki jo je leta 2001 odobrila STO¹, po tem datumu ne bodo več veljali. Zaradi izteka veljavnosti sedanjih režimov glede dostopa na trg je rok za pogajanja o delu SGP, ki zadeva dostop na trg za blago, konec leta 2007.

2. ZAGOTAVLJANJE CELOVITIH SPORAZUMOV O GOSPODARSKEM PARTNERSTVU

2.1. Zagotavljanje celovite vsebine SGP

Na skupnem svetu ministrov AKP-EU maja 2007 so vse regije AKP ponovile svojo namero, da bodo celovite SGP (kot so opredeljeni v oddelku 1.1) sklenile do konca leta 2007. V nekaterih regijah je to mogoče doseči, v drugih pa bo za doseg soglasja o celovitih SGP potrebno več časa. V takih primerih si bo Komisija prizadevala skleniti sporazume, ki zajemajo ureditev dostopa na trg blaga, združljivo s STO, kar bi bil pomemben korak v smeri doseganja celovitih SGP. Vsak tak sporazum bo

¹ Ta oprostitev omogoča odstopanje od klavzule o načelu največjih ugodnosti (Most Favoured Nation – MFN) iz Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini (General Agreement on Tariffs and Trade – GATT).

zajemal tudi vse druge vidike SGP, o katerih so se pogajanja že zaključila, skleniti pa ga je treba pravočasno, da bi se lahko uvedli novi trgovinski režimi. Nato se bodo nadaljevala pogajanja o vseh posebnih vidikih, katerih obravnava je potrebna za sklenitev celovitih SGP.

To je potrebno zato, ker je za vzpostavitev novega trgovinskega režima od 1. januarja 2008 dalje potreben mednarodni sporazum, ki zajema ureditev dostopa na trg blaga, ki je združljiva s STO. Vprašanja in pogoji, ki zadevajo ureditev dostopa na trg blaga, ki naj bi ga Skupnost po predlogu Komisije ponudila državam AKP v letu 2008, so navedeni v oddelku 3.

Taki sporazumi ne bi pomenili zaključka pogajanj, temveč izhodišče za celovit regionalni SGP. Ti sporazumi bi vsebovali klavzule o srečanjih in zavezujoče obveznosti za nadaljevanje pogajanj na posebnih področjih. To bi bila potem osnova za zaključek pogajanj o celovitih regionalnih SGP.

2.2. Vključitev vseh regij v celovite SGP

Stopnja regionalne vključenosti je v šestih regijah AKP različna. V nekaterih regijah tvorijo uveljavljene regionalne gospodarske skupnosti posebne podregije z višjimi stopnjami gospodarskega povezovanja in ambicij kot njihove regionalne sosede. Tudi trgovinski interesi in težave se med najmanj razvitimi in drugimi državami v razvoju znotraj regij razlikujejo ali pa odražajo posebne potrebe posameznih držav.

Komisija priznava to različnost in dejstvo, da se nekatere države regionalnemu sporazumu ne bodo mogle pridružiti na samem začetku. Če bo skupina držav znotraj regije želela nadaljevati pogajanja, bo Komisija pripravljena na sklepanje sporazumov s podregijami, vključno s sporazumi o dostopu na trg, ki pomenijo korak v smeri celovitih SGP. Da bi se ohranila dinamika trenutnega regionalnega povezovanja, bi bil vsak tak sporazum odskočna deska do celovitih SGO, in bo na voljo vsem državam zadevne regije.

3. DOSTOP NA TRG

3.1. Pravna varnost

Cilj pogajanj o dostopu na trg je zagotoviti, da bo 1. januarja 2008 blago s poreklom iz AKP upravičeno do pravno varnega in izboljšanega dostopa na trge EU. Edini način za zagotavljanje pravne varnosti za vse blago je, da je ureditev dostopa na trg med Skupnostjo in regijo SGP združljiva s pravili STO o območjih proste trgovine². Komisija opozarja, da je za to potreben sporazum, ki vodi v vzpostavitev območja proste trgovine³.

3.2. Ponudba dostopa na trg za blago

Skupnost je ponudila dostop na trg za blago v okviru pogajanj SGP o dajatev prostem dostopu brez kvot (s prehodnimi obdobji za sladkor in riž). Svet⁴ je to ponudbo pozdravil, uporabljala pa naj bi se za blago s poreklom iz držav, ki zaključijo pogajanja o mednarodnem sporazumu s Skupnostjo, ki zajema nove

² Člen XXIV Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini.

³ Za namen člena XXIV GATT je to opredeljeno kot začasni sporazum, ki „mora zajemati načrt in časovni raspored vzpostavitve območja proste trgovine“. Šteje se, da območje proste trgovine obstaja, kadar so v celotni trgovini med strankami odpravljene carine in drugi omejevalni trgovinski predpisi.

⁴ Sklepi Sveta s 15. maja 2007 o SGP, sklicevanje Sveta 9560/07.

trgovinske režime, združljive s pravili STO, kot je opisano v poglavju 3.1. Poleg tega bo omogočala asimetrijo med obveznostmi dostopa na trg AKP in EU ter primerna prehodna obdobja za liberalizacijo trgov AKP.

3.3. Izvajanje ponudbe o dostopu na trg v okviru SGP

Komisija bo dala predlog za Uredbo na podlagi člena 133 Pogodbe ES o vzpostavitvi režima dostopa na trg za blago od 1. januarja 2008 dalje, ki se bo uporabljal za vrsto regij in držav, ki so zaključile pogajanja o sporazumu, kakor je opisan v oddelku 3.2⁵. Komisija namerava predložiti predlog uredbe v čim krajšem času, da bi bili carinski organi EU in gospodarskih subjekti pravočasno obveščeni ter da lahko po potrebi sprejme izvedbene predpise glede prehodne ureditve za sladkor in riž.

Komisija bo v čim krajšem času Svetu predložila celovita besedila vseh sporazumov, da bo ta lahko sprejel sklep o podpisu in začasni uporabi.

Komisija bo v predlog uredbe vključila določbe, ki bodo od 1. januarja 2008 dalje po potrebi omogočale razveljavitev in spremembe vseh preostalih ureditvenih določb, ki zadevajo ali določajo upravljanje in izvajanje trgovinskih določb iz Priloge V Sporazuma iz Cotonouja.

Komisija bo v predlog uredbe vključila tudi določbe, ki v primerih goljufij in neupoštevanja pravil o poreklu blaga omogočajo začasen umik dostopa na trg za nekatere izdelke.

3.4. Dostop na trg v skladu s splošnim sistemom preferencialov

Nekatere države AKP morda ne bodo mogle pravočasno zaključiti pogajanj o sporazumu, da bi bile vključene na seznam držav, za katere velja novi režim dostopa na trg, določen z uredbo iz oddelka 3.3. V takih primerih Skupnost nima na voljo druge možnosti kot uporabo trgovinskega režima, določenega v uredbi o splošnem sistemu preferencialov (SSP). To velja tudi v primerih, ko se države odločijo, da takega sporazuma ali celovitega SGP ne bodo podpisale.

Zato ni potreben poseben sklep Skupnosti, saj vse države AKP po izteku veljavnosti preferencialov v okviru Sporazuma iz Cotonouja koristijo ugodnosti dostopa na trg v okviru SSP. Izjema je le Južna Afrika, za katero tudi brez vsakega novega trgovinskega režima še naprej veljajo določbe Sporazuma o trgovinskem in razvojnem sodelovanju (STRS).

Dostop na trg EU za najrevnejše države je zaščiten, saj v skladu z uredbo o SSP 42 najmanj razvitih držav⁶ še naprej koristi ugodnosti dostopa na trge EU brez dajatev in kvot na podlagi dogovora „Vse razen orožja“. Preostalim 36 državam, ki ne spadajo med najmanj razvite, bo ponujena ureditev običajnega dostopa na trg, če ne bodo sklenile sporazuma.

⁵ V skladu z določbami ponudbe EU za dostop na trg v okviru SGP in sklepa Sveta o priključitvi Južne Afrike k pogajanjem o SGP bo v uredbi ustrezna določba o diferencialnem trgovinskem režimu za Južno Afriko.

⁶ Zelenortske otoki so tu sicer vključeni, vendar bodo status ene najmanj razvitih držav izgubili.

Komisija priznava, da lahko nekatere države AKP kot alternativo SGP izberejo dostop na trg v okviru SSP. Vendar pa je prepričana, da so regionalni SGP zelo koristni za razvoj in da bi morala biti vsem državam AKP zagotovljena možnost, da se v prihodnje pridružijo regionalnemu SGP. Komisija bo položaj, ko neka država ali regija AKP koristi le ugodnosti SSP, obravnavala kot prehodni. Regionalni SGP morajo ostati na voljo vsem državam AKP v določeni regiji, ki se prvotno ne odločijo za sodelovanje v zadevnem sporazumu.

Kadar bo posamezna regija ali država AKP zaključila pogajanja s Skupnostjo o celovitem SGP ali o sporazumu, ki izpolnjuje pogoje iz oddelka 3.2, bo Komisija predlagala Svetu, da jih uvrsti na seznam držav, za katere velja režim dostopa na trg za blago, vzpostavljen z Uredbo iz oddelka 3.3.

3.5. Pravila o poreklu blaga

Komisija obravnava nova pravila o poreklu blaga v okviru SGP kot sestavni del ureditve dostopa na trg blaga v okviru SGP. Komisija spominja na svojo ponudbo, da se v okviru SGP sprostijo in poenostavijo sedanja pravila po Sporazumu iz Cotonouja⁷. Po mnenju Komisije se morajo nova pravila o poreklu blaga v okviru SGP uporabljati za trgovino, ki jo zajema uredba o dostopu na trg za blago v okviru SGP. Komisija priznava, da bodo pravila o poreklu blaga v okviru SGP, o katerih se pogaja z vsako regijo SGP posebej, vsebovala nekatere elemente, značilne za posamezne regije, vendar bodo v glavnem temeljila na skupnih pravilih in bodo za večino izdelkov enaka, da se olajša trgovina med različnimi regijami AKP. Komisija opominja, da je treba v skladu z klavzulo o pregledu, ki mora biti vključena v sporazume, nova pravila o poreklu blaga v okviru SGP po določenem prehodnem obdobju pregledati, da bi se še dodatno poenostavili koncepti in metode, ki se uporabljajo za določanje porekla, glede na razvojne potrebe regij SGP.

Nova pravila o poreklu blaga v okviru SGP bi se uporabljala po podpisu sporazuma, ki jih zajema, in sicer na podlagi sklepa Sveta, da odobri podpis in začasno uporabo. Vendar do tega najverjetneje ne bo prišlo pred začetkom veljavnosti predlagane uredbe o dostopu na trg za blago v okviru SGP. Po mnenju Komisije naj bi se v tem času v takih primerih uporabljala v glavnem pravila o poreklu blaga po Sporazumu iz Cotonouja z nekaterimi enostranskimi izboljšavami posebnih pravil na področju ribištva, tekstila in po možnosti kmetijstva⁸. Te izboljšave bi se nato prenesle v nova pravila o poreklu blaga v okviru SGP, zato bi bilo gospodarskim subjektom zagotovljeno dosledno obravnavanje na teh področjih.

4. RAZVOJNA AGENDA IZ DOHE

Veliko držav AKP je zaskrbljenih, da bi lahko z napredkom pogajanj razvojne agende iz Dohe (RAD) prišlo do erozije preferencialnega dostopa in potrebe po prilagoditvi razvitih držav. Komisija meni, da sporazum o s STO združljivi o ureditvi dostopa na trg blaga v celovitem SGP, kot je opisano v oddelku 1.2, ne bi le pomagal pri reševanju teh težav, temveč bi, ob popolnem upoštevanju pravil STO, tudi podpiral večstranski trgovinski sistem in državam AKP olajšal polno sodelovanje v

⁷ Ponudba zajema usmerjeno sprostitev pravil o poreklu blaga za kmetijske proizvode in pomembno sprostitev za tekstil in ribištvo. Regije AKP so ponudbo pozdravile. Pogajanja glede pravil o poreklu blaga še potekajo.

⁸ Edina izjema bi bila Južna Afrika, kjer bi se do dogovora o ustreznih regionalnih pravilih o poreklu blaga v okviru SGP še naprej uporabljal protokol STRS .

STO. Vpliv pogajanj o SGP na proces pogajanj o RAD je še močnejši glede na cilj, da se dogovor o modalitetah v okviru RAD zaključi pred koncem leta.

5. RAZVOJNO SODELOVANJE

SGP so ključno orodje razvojne in trgovinske politike EU, ki preko trgovine pomaga državam in regijam AKP vzpostaviti močnejša gospodarstva, kar lahko prispeva k zmanjšanju revščine. Komisija in države članice EU so se zavezale z ustvarjanjem regionalnih trgov pomagati državam AKP in podpirati spremljevalne ukrepe v zvezi s prilagoditvami, ki jih ti zahtevajo. Komisija si še naprej prizadeva pomagati našim partnerjem pri pripravi novih strukturnih reform in trgovinskih politik, prilagoditvi spremembam, ki jih te prinašajo, ter krepitvi regionalnega povezovanja, da se izkoristijo nove trgovinske priložnosti, ki jih SGP omogočajo. Zato je Komisija odločena, da bo zagotavljala optimalno medsebojno vplivanje med SGP in razvojnim sodelovanjem.

Prvič, z vsemi regijami je bilo dogovorjeno, da se v SGP vključijo določbe o razvojnem sodelovanju. Ta cilj se ohrani, da se vzpostavi primerna povezava s pravili in postopki po Sporazumu iz Cotonouja ter se natančneje določijo možna področja sodelovanja.

Drugič, načrtovanje 10. evropskega razvojnega sklada (ERS) je enkratna priložnost za uskladitev odločitev na področju trgovinske politike v okviru SGP in načrtovanja virov ERS. Komisija z zadovoljstvom ugotavlja, da bo znatno število nacionalnih strateških dokumentov zajelo pomoč v zvezi s trgovino, infrastrukturo ter regionalnim povezovanjem v zvezi s SGP kot področja sodelovanja. Odločena je zaključiti regionalne usmeritvene programe in potrjuje svoj cilj, da se razpoložljiva sredstva namenijo predvsem podpori potrebam v zvezi z SGP. Glede na to bo imela prednost dokončna določitev glavnih spremljevalnih ukrepov in programov, pri čemer se bo čim bolj upošteval rezultat dela regionalnih pripravljalnih projektnih skupin. Zlasti pomembna bo vzpostavitev, kjer se AKP tako odločijo, regionalnih finančnih mehanizmov, ki jih bodo podpirala sredstva Skupnosti – ter držav članic in drugih donatorjev – z namenom krepitve lastništva, učinkovitosti in usklajevanja.

Tretjič, EU si kot celota prizadeva za povečanje in večjo učinkovitost pomoči za trgovino. Nedavno sprejeta strategija EU „pomoč za trgovino“ je mejnik pri postavljanju glavnih ciljev in načel za uresničitev pomoči za trgovino in daje državam AKP posebno pozornost. Zlasti si prizadeva okrepiti podporo širšemu načrtu pomoči za trgovino na način, ki je sorazmeren s splošnim povečanjem uradne razvojne pomoči. Komisija bo še naprej intenzivno sodelovala z državami članicami, da bi zagotovila, da se 50 % povišanje pomoči EU na področju trgovine dodeli državam AKP, ko se do leta 2010 doseže cilj 2 milijardi EUR na leto (1 milijardo EUR da Skupnost, 1 milijardo pa države članice). Zlasti bo treba paziti, da bo vsaka regija AKP prejela pravičen delež navedenega skupnega zneska, in sicer na podlagi potreb, ki jim regije namenijo prednost.

Celoviti SGP bodo omogočili usmeritev sredstev ERS neposredno v prilagoditve, potrebne na podlagi obveznosti, ki so jih sprejele države AKP, in bodo pomagali določiti prednostne naloge za dodatna sredstva iz držav članic. Za regije, ki sklenejo sporazume o dostopu na trg, združljive s STO, kot korak proti sklenitvi celovitih SGP, Komisija priznava, da bodo razvojna sredstva potrebna tudi v tej fazi, da se regijam AKP pomaga izvesti prilagoditve v zvezi z liberalizacijo, h kateri so se zavezale. To bi lahko zajemalo ukrepe, kot so vzpostavitev proizvodnih zmogljivosti

in posodobitev poslovnega okolja ter podpora pri absorpciji neto fiskalnih posledic, ki izhajajo iz liberalizacije tarif, ki je popolnoma skladna s fiskalnimi reformami. Zato Komisija meni, da je razvojno podporo mogoče zagotoviti tako preko instrumentov v okviru Sporazuma iz Cotonouja kot s prispevki držav članic.